УДК 31.101.3:159.9:631.11

Іщук Я.І. *здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 4-го року навчання*
Науковий керівник: Голєва М.С.
PhD, асистент
Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: МОТИВАЦІЯ, АДАПТАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ПРАЦІВНИКІВ АГРОПІДПРИЄМТСВ

Агропромисловий комплекс (АПК) є однією з ключових галузей економіки України. Для його ефективного функціонування потрібен не лише якісний технологічний супровід, але й стратегічно грамотне управління людськими ресурсами. У сучасному агробізнесі важливу роль відіграють психологічні аспекти управління персоналом – зокрема, мотивація працівників, їх адаптація до умов праці та можливості професійного зростання.

Психологічна складова набуває особливого значення в аграрному секторі через специфічні умови праці: сезонний характер роботи, фізичні навантаження, залежність від погодних умов, сільська місцевість. Відсутність ефективних підходів до мотивації та адаптації персоналу може призвести до плинності кадрів, професійного вигорання та зниження продуктивності праці [1].

Одним із головних етапів формування кадрового потенціалу є мотивація. Мотивація – це внутрішній або зовнішній стимул, що спонукає людину до дії. Серед основних теорій мотивації, які мають практичне застосування в АПК:

Теорія Маслоу: працівники спершу задовольняють базові потреби (їжа, безпека), а згодом прагнуть до самореалізації.

Двофакторна теорія Герцберга: розрізняє мотиваційні фактори (визнання, зміст роботи) і гігієнічні (зарплата, умови праці).

Теорія очікування Врума: ефективність мотивації залежить від очікувань працівника щодо винагороди.

Умови праці в аграрному секторі накладають відбиток на мотиваційні підходи:

Матеріальні стимули: конкурентна заробітна плата, премії, надбавки за понаднормову працю.

Нематеріальні стимули: соціальне визнання, гнучкий графік, забезпечення харчуванням, проживанням.

Соціальна підтримка: медичне страхування, пільги для родин працівників, транспорт.

Також важливим аспектом є адаптація та розвиток працівників, які тісно взаємопов’язані та взаємозалежні. Якщо адаптація спрямована на включення

працівника в нове виробниче середовище, то розвиток – на розкриття його потенціалу та постійне вдосконалення знань і навичок.

Процес адаптації нових співробітників, особливо в аграрному секторі, де часто переважає сезонна зайнятість, потребує врахування кількох важливих чинників:

1. Психоемоційна підтримка в перші дні роботи допомагає знизити тривожність та уникнути почуття невпевненості.
2. Наставництво (менторство) – ефективний інструмент, який сприяє швидшому освоєнню нових обов'язків, навігації в структурі підприємства та інтеграції в колектив.
3. Створення "дружнього старту" – адаптаційна програма може включати в себе ознайомчі тренінги, міні-квести на знайомство з локаціями, етичним кодексом, технікою безпеки [2].

Після завершення етапу первинної адаптації працівник має чітко бачити перспективу професійного зростання. Це є важливою складовою як внутрішньої мотивації, так і зниження ризиків вигорання. В аграрному середовищі важливо впроваджувати стратегії безперервного навчання та розвитку персоналу.

1. **Регулярне підвищення кваліфікації** – участь у профільних семінарах, тренінгах, обмін досвідом з іншими аграрними регіонами.
2. **Онлайн-навчання** – гнучка форма, яка дозволяє поєднувати професійне навчання з робочим графіком, особливо в сільських регіонах з обмеженим доступом до центрів освіти.
3. **Індивідуальне планування кар'єри** – створення персонального шляху професійного зростання з урахуванням інтересів, схильностей та результатів працівника.

Використання психологічних аспектів управління є по суті інноваційною складовою менеджменту. Інноваційна діяльність, як ніяка інша, ґрунтується на розкритті глибинних властивостей людської особистості, творчих інтелектуальних можливостей кожної людини. Отже, психологічно орієнтоване управління персоналом в агропромислових підприємствах дозволяє не лише підвищити ефективність праці, але й зберегти ключових фахівців [3]. Мотивація, адаптація та розвиток кадрів – це не просто HR-функції, а складові сталого соціального й економічного розвитку підприємства.

Інвестування в людський капітал – стратегічний вибір для аграрного сектору України, особливо в умовах інтеграції у глобальну економіку та викликів світової продовольчої безпеки.

Список використаних джерел:

1. Ізмайлова, К. Обґрунтування економічних рішень щодо підвищення ефективності проектів на передінвестиційній стадії. *Економіка України*, 2011. № 10. С. 79–87

2. Мірошниченко, О.В. Формування системи професійного розвитку персоналу на агропідприємствах. *Наукові записки. Серія: Економіка,* 2022. № 41. С. 89-95.

3. Шулежко, О.І. Розвиток HR-менеджменту в умовах діджиталізації сільськогосподарського виробництва. *Інноваційна економік.* 2021. № 89. С. 56–62.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет аграрного менеджменту
(кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту)
Гуманітарно-педагогічний факультет
(кафедри соціальної роботи та реабілітації)
Purdue University (USA)
Fater Academy of India (India)
Національний університет «Запорізька політехніка»
НТУ «Дніпровська політехніка»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
IX МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ «РОЛЬ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ»

15-16 квітня 2025 р.
Київ, онлайн, Zoom

Роль молоді у розвитку АПК України [Електронний ресурс]**:** зб. матеріалів IX міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 квітня 2025 р.). Київ: НУБіП України, 2025. 362 с. PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОВЕДЕНА В РАМКАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОЄКТУ МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ «ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В ЄС» ЗА ПІДТРИМКИ ЕРАЗМУС+, 101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету аграрного менеджменту (протокол № 11 від 19 травня 2025 року)

Збірник укладено за матеріалами IX міжнародної науково-практичної конференції «Роль молоді у розвитку АПК України». Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

The collection is based on the materials of the V International Scientific and Practical Conference "The Role of Youth in the Development of AIC of Ukraine", conducted by the Faculty of Agrarian Management and the Faculty of Humanities and Education of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The content of the sections is synchronized with the main directions of the conference.

The publication is designed for scientists, teachers, graduate students, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук Л.В., д. екон. наук, проф., член-кореспондент НАН України (голова); Дєліні М.М., д. екон. наук, професор; Прушківська Е. В., д. екон. наук, професор; Сопівник І.В., д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації; Супрун Д.М., д. пед. наук, професор; Осадченко І.І., д. пед. наук, професор; Власенко Т.О, к. екон. наук, доцент, звідувач кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту; Алексеєва К.А., к.наук з держ. упр., доцент; Гаврилюк В.П. к.екон. наук, доцент; Дергач А.В., к.наук з держ. упр., доцент; Лобунець Т.В., к. екон. наук, доцент; Чемодуров О.М., к. екон. наук, доцент; Юзба В.О. к. екон. наук, доцент; Прохорчук О.М., к. пед. наук, доцент; Тілікіна Н.В., к. екон.наук, доцент; Мовчун С.В., к.екон.наук; Власенко К.О., к.пед.наук; Голєва М.С.,PhD, асистент; Будегай В.А., асистент; Кендус Д.І., асистент.

Тези доповідей подано в авторській редакції.
Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.
Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів

© НУБіП України,
2025 © Автори, 2025